

KommunledningskontoretHandläggare:
Mikael Björk

Klimat-och näringslivsdepartementet

Yttrande över remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet gällande Kärnkraftsprövningsutredningens delbetänkande Ny kärnkraft i Sverige - effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter (SOU 2025:07)**Sammanfattning**

Ljusdals kommun anser att det kommunala vetot är avgörande för att säkerställa lokal förankring och acceptans. Staten bör skapa tydliga ramverk för samverkan mellan kommuner, staten och kärnkraftsindustrin under alla skeden av tillståndsprövningen.

Staten måste tillhandahålla ekonomisk kompensation för de kostnader som uppstår i samband med ansökan om och etablering av kärnkraftsanläggningar. Riktade statsbidrag bör inkluderas för att täcka ökade utgifter för kommunikation, säkerhet, infrastruktur och samhällsservice. Ett långsiktigt finansieringssystem bör utvecklas för att hantera de närmast berörda kommunernas långsiktiga åtaganden.

Kommunens avgörande roll

Vi vill särskilt framhålla kommunens roll i tillståndsprövningen för etablering av nya kärnkraftsanläggningar. Kommunen är närmast berörd och har den lokala förankringen som är nödvändig för att säkerställa legitimitet och (så långt det är möjligt) acceptans för projekt av denna storlek och komplexitet. Kommunen är också den myndighet som hanterar planmonopolet och upprättande av planer för eventuell energiproduktion, både planmonopolet och det kommunala vetot bör respekteras av staten.

Ljusdals kommun är en av de kommuner i Sverige som har stor erfarenhet av nyetablering av elproduktion, främst i form av vindkraft men även andra kraftslag. Ljusdals kommun har relativt strikta riktlinjer vindkraft och processen att tillstyrka vindkraft är mer etablerad. Kärnkraft kräver långsiktiga och omfattande beslut, så även vindkraft. Kommunen har i båda fallen möjlighet att påverka besluten, men kärnkraften är beroende av fler lagstadgade processer och nationella vägledningar innan det blir aktuellt. För att möjliggöra ett effektivt deltagande i dessa processer måste kommunerna ges förutsättningar att bygga upp relevant kompetens. Idag

saknar de flesta kommuner den expertis som krävs för att hantera kärntekniska tillståndsprövningar och tillsyn. Om kommunerna ska kunna spela en aktiv roll i dessa processer krävs därför riktade utbildningsinsatser och ekonomiskt stöd för att rekrytera och behålla personal med nödvändig expertis.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Utredningen belyser inte tillräckligt de kostnader som en kommun riskerar att stå inför vid etablering av en ny kärnkraftsanläggning, inom kommunens gränser eller i någon av dess grannkommuner. Vi vill här lyfta följande områden där ökade kostnader kan uppstå:

1. Säkerhet och beredskap

- Kommunen kan behöva förstärka räddningstjänsten och beredskapen för kärntekniska olyckor.
- Specialutbildning och övningar krävs för personal inom räddningstjänst och sjukvård.
- Utveckling av detaljerade planer för evakuering och krishantering.

2. Infrastruktur och samhällsservice

- Förstärkning av väg- och transportinfrastrukturen för att hantera byggnation och drift.
- Ökat behov av bostäder, skolor, vårdcentraler och annan samhällsservice.

3. Planarbete och miljöövervakning

- Utöver tillståndprocessen bör exploatören ansöka om en begäran om planbesked, då kommunen bedömer att en kärnkraftsanläggning är ett plankrav samt att en betydande miljöpåverkan anses finnas. Information bör kompletteras för att matcha processen mot miljöbalken och miljöbedömningsförordningen
- Kommunen kan behöva ta ansvar för att övervaka eventuella miljökonsekvenser på mark, vatten och luft.
- Krav på att hantera utsläpp eller andra miljöpåverkande faktorer kan belasta kommunens resurser.

4. Information och kommunikation

- Informationsinsatser för att hantera invånarnas frågor och oro kring kärnkraftsetableringar.
- Samverkan med statliga myndigheter och andra aktörer kräver resurser och kompetens.

Behov av kompensation

Utredningen belyser hur avgifter för tillståndsprövningen bör utformas för att täcka myndigheternas kostnader. Däremot saknas en tillräcklig analys av de ökade kostnader som kommunerna åläggs under tillståndprocessen och efterföljande drift. För att möjliggöra en rättvis och hållbar process är det avgörande att staten säkerställer ekonomisk kompensation till kommunerna.

Vi föreslår att:

- Kommuner där kärnkraftsanläggningar föreslås etableras tilldelas riktade statsbidrag för att täcka kostnader för kommunikation, säkerhet, infrastruktur och andra samhällsbehov.
- Ett långsiktigt finansieringssystem utvecklas för att hantera kommunernas åtaganden kopplade till kärnkraftens drift och eventuella avvecklingsfaser.
- Staten skapar tydliga ramverk för samverkan mellan kommuner, staten och kärnkraftsindustrin för att fördela kostnader och resurser på ett rättvist sätt.
- Pilotprojekt för att utveckla kommunernas arbetssätt i planerings- och tillståndprocesser bör få utökad finansiering och förlängas.
- Etablerare och kraftbolag bör åläggas att ekonomiskt ersätta lokalsamhället för påverkan, i likhet med befintliga modeller inom vindkraft och annan elproduktion.

Ljusdals kommuns förhållningssätt till kärnkraft

Ljusdals kommun ser inget behov av att lokalt etablera energiproduktion genom kärnkraft. Vi anser heller inte att kommuner som idag producerar mycket el ska ta ansvar över energiproduktion genom kärnkraft. Ljusdals kommun har redan idag en stor energiproduktion genom både vatten- och vindkraft och viss övrig biobaserad energiproduktion.

Avslutande synpunkter

Ljusdals kommun ser positivt på att utredningen betonar vikten av effektivitet och tydlighet i tillståndprocessen. Dock vill vi understryka att kommunens roll inte får undermineras, och att ökade kostnader som uppstår för kommunen måste kompenseras för att garantera en rättvis och hållbar process.

Kommunerna är en central aktör i detta arbete och måste ges förutsättningar att bidra på ett effektivt och konstruktivt sätt. Staten måste ta ett större lokalt ansvar, särskilt med hänsyn till de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna och behovet av kompetensuppbyggnad.